

Codex over het welzijn op het werk

Boek IX.- Collectieve bescherming en individuele uitrusting

Titel 1.- Collectieve beschermingsmiddelen

Gewijzigd bij: (1) koninklijk besluit van 14 mei 2019 tot wijziging van de codex over het welzijn op het werk, wat het periodiek gezondheidstoezicht betreft (B.S. 11.6.2019)

Hoofdstuk I.- Algemene bepalingen betreffende de collectieve beschermingsmiddelen

Afdeling 1.- Toepassingsgebied

Art. IX.1-1.- Deze titel is van toepassing op de CBM bedoeld in artikel I.1-4, 25° die geen onderdeel zijn van een arbeidsmiddel.

De CBM die onderdeel zijn van een arbeidsmiddel worden met een arbeidsmiddel gelijkgesteld.

Afdeling 2.- Algemene beginselen

Art. IX.1-2.- De werkgever mag uitsluitend CBM ter beschikking stellen van de werknemers die inzake ontwerp en constructie beantwoorden aan de wettelijke bepalingen die op deze CBM van toepassing zijn.

Wanneer op de CBM geen of slechts gedeeltelijk bepalingen als bedoeld in het eerste lid van toepassing zijn, moeten de CBM die ter beschikking van de werknemers worden gesteld voldoen aan de meest geschikte erkende regels van goed vakmanschap.

Art. IX.1-3.- In elk geval, moeten de CBM:

1° geschikt zijn voor de te voorkomen risico's, zonder zelf een gevaar te vormen, een nieuw gevaar te doen ontstaan of het bestaande risico te verhogen;

2° aangepast zijn aan de werkpost.

Indien de aanwezigheid van verschillende gevaren het noodzakelijk maakt tezelfdertijd verschillende CBM te gebruiken, dan zijn deze op elkaar afgestemd en blijven zij doeltreffend voor de betrokken risico's.

Afdeling 3.- Risicoanalyse

Art. IX.1-4.- De werkgever identificeert de gevaren die niet kunnen worden uitgeschakeld met technische of organisatorische maatregelen, zodanig dat het gebruik van CBM zich opdringt.

Art. IX.1-5.- Op basis van de in toepassing van artikel IX.1-4 geïdentificeerde gevaren, gaat de werkgever over tot de vaststelling en het nader bepalen van de risico's, teneinde deze risico's te evalueren.

Art. IX.1-6.- De risicoanalyse moet de werkgever in staat stellen om de meest geschikte collectieve beschermingsmaatregelen toe te passen om de werknemers te beschermen tegen de risico's bedoeld in artikel IX.1-5 en die onder meer voortvloeien uit de bepalingen bedoeld in bijlage IX.1-1.

Art. IX.1-7.- Op basis van de resultaten van de risicoanalyse bedoeld in de artikelen IX.1-4 tot IX.1-6, bepaalt de werkgever de kenmerken die het CBM moet bezitten om de werknemers te kunnen beschermen tegen de risico's bedoeld in artikel IX.1-5, rekening houdend met de eventuele gevaren die het CBM zelf kan vormen.

Hij gaat eveneens na of de CBM beantwoorden aan de voorwaarden bedoeld in de artikelen IX.1-2 en IX.1-3.

Art. IX.1-8.- § 1. De risicoanalyse wordt herzien telkens er een significante wijziging optreedt in één van de onderdelen van deze analyse.

§ 2. Bij het uitvoeren van de risicoanalyse vraagt de werkgever het advies van de preventieadviseur arbeidsveiligheid, evenals dat van de preventieadviseur-arbeidsarts.

§ 3. De verslagen en de elementen waarop deze risicoanalyse is gebaseerd, worden ter beschikking gehouden van de met het toezicht belaste ambtenaren.

Art. IX.1-9.- De werkgever bepaalt de omstandigheden waaronder een CBM moet gebruikt worden.

Voor het bepalen van de omstandigheden waaronder een CBM moet gebruikt worden, vraagt de werkgever het advies van de preventieadviseur arbeidsveiligheid, evenals dat van de preventieadviseur-arbeidsarts.

Deze omstandigheden worden bepaald in functie van de ernst van het risico, de frequentie en de duur van de blootstelling aan het risico en de kenmerken van de werkpost van iedere werknemer, alsmede van de doeltreffendheid van het CBM.

In elk geval stelt de werkgever voor de activiteiten en arbeidsomstandigheden bepaald in bijlage IX.1-2, de CBM vermeld in die bijlage ter beschikking van de werknemers.

Afdeling 4.- Aankoop van CBM

Art. IX.1-10.- Voor iedere aankoop van een CBM wordt een bestelbon opgemaakt die vermeldt:

- 1° dat het CBM moet beschikken over de kenmerken die werden vastgesteld in toepassing van artikel IX.1-7, eerste lid;
- 2° dat het CBM moet voldoen aan de voorwaarden bedoeld in artikel IX.1-2, eerste lid;
- 3° dat het CBM moet beantwoorden aan de regels van goed vakmanschap bedoeld in artikel IX.1-2, tweede lid, wanneer geen of slechts gedeeltelijk bepalingen als bedoeld in artikel IX.1-2, eerste lid van toepassing zijn;
- 4° dat het CBM moet voldoen aan de bijkomende vereisten, niet noodzakelijk opgelegd door bovenstaande bepalingen, maar onontbeerlijk om het objectief te bereiken vooropgesteld in artikel 5 van de wet en in artikel I.2-2;

5° dat het CBM moet vergezeld zijn van een instructienota die de informatie bevat waardoor de werkgever in staat is om het CBM te installeren, de gebruiksgrenzen ervan te bepalen, het te onderhouden en te controleren op een wijze dat dit CBM, tijdens elk gebruik, beantwoordt aan de voorwaarden opgelegd door deze titel.

De preventieadviseur arbeidsveiligheid en de preventieadviseur-arbeidsarts nemen deel aan de werkzaamheden ter voorbereiding van het opmaken van de bestelbon.

De bestelbon wordt getekend “voor gezien” door de preventieadviseur belast met de leiding van de interne dienst of, in voorkomend geval, van de afdeling van de interne dienst.

Art. IX.1-11.- Bij de levering geeft de leverancier aan de klant een document waarin wordt verklaard dat de verplichtingen opgelegd door artikel IX.1-10, eerste lid, 1° en 2° werden nageleefd.

Art. IX.1-12.- § 1. Bovendien is de procedure bedoeld in §§ 2 en 3 van toepassing op de CBM, waarvoor de vereisten bedoeld in artikel IX.1-10, eerste lid, 3° en 4° worden voorgescreven in de bestelbon.

§ 2. Bij de levering geeft de leverancier aan de klant een document, waarin wordt verklaard dat de verplichtingen opgelegd door artikel IX.1-10, eerste lid, 3°, 4° en 5° werden nageleefd.

§ 3. Vóór elke indienststelling is de werkgever in het bezit van een verslag dat de naleving vaststelt van de bepalingen bedoeld in § 2.

Het verslag wordt opgesteld door de preventieadviseur arbeidsveiligheid.

Het advies van de preventieadviseur-arbeidsarts wordt erbij gevoegd.

§ 4. De werkgever kan op eigen initiatief of moet op vraag van alle werknemersvertegenwoordigers in het Comité, voorafgaand andere diensten of instellingen die gespecialiseerd zijn in of bijzonder bevoegd zijn voor dit domein, raadplegen.

Diensten of instellingen worden geacht gespecialiseerd of bevoegd te zijn wanneer ze door alle werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers in het Comité als dusdanig worden aanvaard.

Indien er binnen het Comité geen akkoord wordt bereikt over de diensten of instellingen, vraagt de werkgever het advies van de met het toezicht belaste ambtenaar.

De ambtenaar hoort de betrokken partijen en poogt de standpunten met elkaar te verzoenen. Indien geen verzoening wordt bereikt, verstrekt deze ambtenaar een advies waarvan per aangetekend schrijven kennis wordt gegeven aan de werkgever. De werkgever stelt het Comité in kennis van het advies van deze ambtenaar binnen een termijn van dertig dagen vanaf de kennisgeving, vooraleer hij de beslissing neemt.

Art. IX.1-13.- De documenten bedoeld in de artikelen IX.1-4 tot IX.1-12 worden medege-deeld aan het Comité.

Ze worden ter beschikking gehouden van de met het toezicht belaste ambtenaar.

Afdeling 5.– Plaatsing van CBM

Art. IX.1-14.- De werkgever treft de nodige maatregelen opdat de CBM worden geplaatst overeenkomstig de informatie vermeld in de instructienota bedoeld in artikel IX.1-10, eerste

lid, 5°.

Art. IX.1-15.- De werkgever zorgt ervoor dat de CBM waarvan de veiligheid afhangt van de wijze van installatie, worden gecontroleerd nadat ze geplaatst werden en vooraleer ze in gebruik worden genomen, evenals na elke montage op een nieuwe locatie of een nieuwe plek, teneinde zich ervan te vergewissen dat deze CBM op de juiste wijze werden geïnstalleerd en goed functioneren.

De werkgever treft de nodige maatregelen opdat de montage en de demontage van de CBM in alle veiligheid kunnen gebeuren.

Afdeling 6.– Gebruik van een CBM

Art. IX.1-16.- De werkgever treft de nodige maatregelen opdat de CBM zodanig worden gebruikt dat hun bijdrage aan de beperking van de risico's zo doeltreffend mogelijk blijft tijdens de volledige duur die nodig is voor het uitvoeren van de taken waarvoor hun gebruik vereist is.

Art. IX.1-17.- De CBM mogen slechts worden gebruikt voor het doel waarvoor zij zijn ontworpen en overeenkomstig de instructienota van de fabrikant.

Art. IX.1-18.- Telkens een CBM ter beschikking wordt gesteld, waakt de werkgever erover dat dit CBM niet wordt uitgeschakeld, verplaatst, veranderd of beschadigd. De werkgever waakt er tevens over dat het CBM in een zodanige toestand blijft waardoor het op elk ogenblik voldoet aan de bepalingen van deze titel.

Afdeling 7.– Onderhoud en controle

Art. IX.1-19.- § 1. De werkgever neemt de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de CBM, door een periodiek onderhoud en een periodieke controle, in een zodanige staat worden gehouden dat zij tijdens de gehele gebruiksduur voldoen aan de toepasselijke bepalingen.

Dit onderhoud en deze controle worden uitgevoerd overeenkomstig de instructies van de fabrikant die opgenomen zijn in de instructienota bedoeld in artikel IX.1-10, eerste lid, 5°.

De werkgever zorgt ervoor dat bijzondere controles worden uitgevoerd telkens wanneer zich uitzonderlijke gebeurtenissen hebben voorgedaan die tot gevolg hebben of kunnen hebben dat het CBM niet langer voldoet aan de bepalingen van deze titel. Onder uitzonderlijke gebeurtenissen wordt verstaan, inzonderheid, het ombouwen, ongevallen, natuurverschijnselen en lange perioden van buitengebruikstelling.

§ 2. De in dit artikel bedoelde controles worden uitgevoerd door bevoegde personen, intern of extern aan de onderneming of instelling.

De resultaten van de controles worden schriftelijk vastgelegd en ter beschikking gehouden van de met het toezicht belaste ambtenaar. Zij worden gedurende een gepaste tijd bewaard.

Wanneer de betrokken CBM buiten de onderneming worden gebruikt, moeten zij vergezeld gaan van een materieel bewijs van de laatste controle.

§ 3. Voor een aantal specifieke CBM, worden de in § 1 bedoelde controles verplichtend uitgevoerd door een EDTC die erkend is voor de desbetreffende controles.

De inhoud van deze controles en de periodiciteit ervan worden bepaald door de specifieke

bepalingen die op deze CBM van toepassing zijn.

Afdeling 8.– Opleiding en informatie

Art. IX.1-20.- § 1. De werkgever neemt de nodige maatregelen opdat de werknemers over adequate informatie en, in voorkomend geval, over instructies beschikken die tot doel hebben ervoor te zorgen dat de werknemers over alle vereiste kennis beschikken betreffende het juiste gebruik van de CBM.

Deze informatie en deze instructies bevatten ten minste:

- 1° de omstandigheden waaronder de CBM dienen te worden gebruikt;
- 2° de voorzienbare abnormale situaties die zich kunnen voordoen;
- 3° de conclusies die, in voorkomend geval, kunnen worden getrokken uit de bij het gebruik van CBM opgedane ervaringen.

Deze informatie en deze instructies moeten voor de betrokken werknemers begrijpelijk zijn.

Voor elk CBM moeten schriftelijke instructies bestaan die nodig zijn voor:

- a) zijn installatie;
- b) zijn gebruikswijze;
- c) zijn onderhoud;
- d) zijn nazicht en controle.

§ 2. De nota's die de inlichtingen en de instructies bevatten worden, zo nodig, aangevuld door de preventieadviseur-arbeidsveiligheid en de preventieadviseur-arbeidsarts, elk wat hem betreft, rekening houdend met de eisen betreffende het welzijn op het werk.

Ze worden “voor gezien” getekend door de preventieadviseur belast met de leiding van de interne dienst of, in voorkomend geval, van de afdeling van de interne dienst.

BIJLAGE IX.1-1

Bepalingen betreffende de collectieve maatregelen bedoeld in artikel IX.1-6

De risicoanalyse, opgelegd door artikel IX.1-4, moet de werkgever toelaten de maatregelen te treffen die voortvloeien uit de toepassing van de volgende bepalingen:

Boek III, titel 2 elektrische installaties;

Boek IV, titel 5 arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte, inzonderheid artikel IV.5-2, § 4 en § 5;

Boek V, titel 4 werkzaamheden in een hyperbare omgeving, inzonderheid artikel V.4-17;

Boek VI, titel 1 chemische agentia, inzonderheid artikel VI.1-16, derde lid, 2°;

Boek VI, titel 2 kankerverwekkende en mutagene agentia op het werk, inzonderheid artikel VI.2-5, 7°;

Boek VI, titel 3 asbest, inzonderheid artikel VI.3-44;

Boek VII, titel 1 biologische agentia op het werk, inzonderheid artikel VII.1-16, 3°.

BIJLAGE IX.1-2

Lijst van activiteiten en arbeidsomstandigheden, bedoeld in artikel IX.1-9, waarvoor het ter beschikking stellen van CBM noodzakelijk is

Voorkoming van het vallen van werknemers

In toepassing van de bepalingen van Boek IV, titel 5 en inzonderheid artikel IV.5-2, § 4 en § 5, treft de werkgever de volgende maatregelen:

1. Wanneer de werknemers blootgesteld zijn aan een val van meer dan 2 m, dan zijn de werk- en loopvlakken met volgende CBM uitgerust:
 - a. hetzij leuning met tussenleuning en kantlijst die aan de vloer aansluit;
 - b. hetzij volle of uit traliewerk bestaande panelen;
 - c. hetzij elke andere inrichting die een gelijkwaardige beveiliging biedt.

Deze CBM mogen enkel worden onderbroken op de toegangsplaats tot een ladder.

2. De bovenlat van een leuning bevindt zich op 1 m tot 1,2 m hoogte boven de werk- of loopvlakken.

Tussen de bovenlat en de kantlijst is een tussenleuning aangebracht tussen 40 tot 50 cm boven het werk- of loopvlak gelegen.

De kantlijsten zijn ten minste 15 cm hoog.

3. De volle of uit traliewerk bestaande panelen zijn ten minste 1 m hoog en bieden een gelijkwaardige veiligheid als die van de beveiligingsinrichting beschreven in punt 2.
4. De hoogte van de beveiliging boven het werk- of loopvlak mag tot 70 cm worden verlaagd als ze bestaat:
 - a. uit een muur waarvan de som van de hoogte en de dikte gelijk is aan of groter is dan 1,3 m;
 - b. uit een bank van een vensteropening indien de breedte van de opening kleiner is dan of gelijk aan 2 m.
5. Behalve als het gaat om gelaste, geklonken of geschroefde metalen elementen, zijn de leuning, tussenleuning, de kantlijst en de panelen aan de binnenkant van het steunelement vastgehecht.
6. Als sommige gedeelten van de bouwplaats niet voor de arbeid toegankelijk zijn en de toegang ertoe gevaar oplevert voor de werknemers, worden deze plaatsen aangeduid door waarschuwingsborden voor gevaar, overeenkomstig de bepalingen betreffende de veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk van boek III, titel 6, en worden ze door materiële elementen behoorlijk afgebakend. Deze materiële elementen beletten de onvrijwillige toegang tot deze gedeelten van de bouwplaats.

7. Indien deze elementen niet op een afstand van ten minste 1,5 m van de lege ruimte gelegen zijn, dan voldoen ze aan de vereisten gesteld voor de beveiligingselementen bedoeld in de punten 2 en 3.
8. Als het uitvoeren van een speciaal werk het tijdelijk wegnemen van een beveiligingselement tegen het vallen noodzakelijk maakt, worden doeltreffende vervangende veiligheidsmaatregelen getroffen, zoals automatisch werkende leuning of panelen, beweegbare leuning of panelen, handvatten, veiligheidsgordels of elk ander middel om het vallen van werknemers, materieel of materialen te voorkomen.